

**2577 SAYILI İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU (İYUK) MADDE 46/1(İ) BENDİ  
KAPSAMINDA MADEN, TAŞOCAKLARI, ORMAN, JEOTERMAL KAYNAKLAR VE  
DOĞAL MİNERALLİ SU KONUSU DAVALARIN TEMYİZİ**

**Av. Nare KİRKİZOĞLU**  
**Stj. Av. Hafsa ALTAŞ**

**1. Giriş**

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun “Temyiz” başlıklı 46. maddesinde, “Danıştay dava dairelerinin nihai kararları ile bölge idare mahkemelerinin maden, taşocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli su hakkında verdikleri kararlar, başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi Danıştayda, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde temyiz edilebilir.” hükmü ile Danıştay nezdinde temyiz edilmesine ilişkin bazı dava türleri için parasal sınırlamadan bağımsız olarak temyiz imkânı tanınmıştır. Aynı maddenin (1) bendinde ise, “Maden, taşocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular ile ilgili mevzuatın uygulanmasına ilişkin işlemlere karşı açılan davalar.” ifadesiyle bu konudaki uyuşmazlıkların parasal sınıra tabi olmaksızın temyiz edilebileceği düzenlenmiştir.

Bu çerçevede, 46. madde esasen idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarının hangi hâllerde Danıştay nezdinde temyiz edilebileceğini belirlemektedir. Genel kural, belirli bir parasal sınırın altında kalan davalarda verilen kararların kesin nitelikte olup temyiz edilememesidir. Ancak, kanun koyucu bazı dava türlerinde uyuşmazlığın parasal değerine bakılmaksızın temyiz yolunu açık tutmuştur. Böylelikle, çevre ve doğal kaynaklar üzerinde doğrudan etkisi bulunan uyuşmazlıklarda yargısal denetim genişletilmiş, kamu yararının ve hukuki denetimin etkin bir biçimde sağlanması amaçlanmıştır.

Bu düzenleme, çevresel etkisi yüksek ve kamu kaynaklarının kullanımına ilişkin uyuşmazlıkların yargısal denetiminden azami düzeyde geçirilmesini sağlamak amacıyla, temyiz sisteminde istisnai bir hüküm olarak yapılandırmıştır. Böylece idari işlemlerin hukuka uygunluğunun en üst yargı merci tarafından denetlenmesi teminat altına alınmıştır.

**2. İstisnai Temyiz Hakkı ve Parasal Sınır**

Bu madde kapsamında, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına karşı istinaf yoluna, bölge idare mahkemesinin istinaf mercii sıfatıyla 2577 sayılı Kanun’un 46. maddesinde tahdidi olarak sayılan davalarla ilgili verdiği kararlar ile Danıştay dava dairelerinin ilk derece mahkeme sıfatıyla verdiği nihai kararlara karşı ise temyiz yoluna başvuru hakkı tanınmıştır.

Maddenin (1) bendinde sayılan konular arasında, “madencilik faaliyetleri” gibi kamu düzeni, çevre ve doğal kaynak yönetimi ile doğrudan ilgili davalar da yer almaktadır. Bu bent uyarınca,

maden ruhsatları, orman izinleri veya doğal kaynakların işletilmesine ilişkin uyuşmazlıklarda parasal sınırın altında kalırsa dahi temyizi mümkündür.

Zira bu uyuşmazlıkların yalnızca bireysel çıkarları değil, aynı zamanda kamusal menfaatleri, çevresel sürdürülebilirliği ve doğal kaynakların etkin ve hukuka uygun kullanımını doğrudan etkileyen nitelikte olması nedeniyle, temyiz yolu istisnai bir biçimde açık bırakılmıştır.

### 3. İYUK m. 46/1(ı) Kapsamı

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 46. maddesi, idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarının hangi hâllerde Danıştay nezdinde temyiz edilebileceğini düzenlemektedir. Maddenin genel sistematığında, belirli bir parasal sınırın altında kalan uyuşmazlıklarda verilen kararların kesin olduğu ve temyiz edilemeyeceği kabul edilmiştir. Ancak kanun koyucu, bu genel kuralın istisnalarını da belirleyerek bazı dava türlerinde uyuşmazlığın parasal değerine bakılmaksızın temyiz yolunun açık olmasını öngörmüştür.

Bu istisnaların biri de maddenin (ı) bendinde düzenlenmiştir. Söz konusu bentte, “*Maden, taşocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular ile ilgili mevzuatın uygulanmasına ilişkin işlemlere karşı açılan davalar.*” ifadesiyle bu uyuşmazlıkların parasal sınıra tabi olmaksızın temyiz edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca maddenin ilk fıkrasında yer alan “başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi” ibaresi, bu düzenlemenin emredici niteliğini vurgulamakta ve lex specialis olarak öncelikle uygulanacağını ortaya koymaktadır.

Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı gibi temel hakları sınırlayan kanunların şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir. (AYM, E.2020/15, K.2020/78, 24/12/2020, § 9; E.2018/99, K.2021/14, 03/03/2021, § 76). Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa’nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154).

Dolayısıyla maddenin (ı) bendi; maden, taşocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular üzerinde doğrudan etkisi bulunan uyuşmazlıklarda yargısal denetimin daraltılmasını önlemekte, temyiz güvencesini genişleterek kamu yararını korumayı amaçlamaktadır. Bu hüküm sayesinde, maden, taşocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sulara ilişkin davalarda verilen kararların parasal değerine bakılmaksızın Danıştay denetimine tabi tutulması sağlanmaktadır.

Zira bu husus, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nun E. 2024/1720, K. 2025/405 sayılı kararı ile Danıştay 8. Dairesinin 06.04.2023 tarih ve E. 2021/4615, K. 2023/1686 sayılı ve Danıştay 8. Dairesinin 08.02.2024 tarih ve E. 2024/147, K. 2024/460 sayılı kararlarının karşı oyunda şu şekilde belirtilmiştir:

*“2577 sayılı Kanun’un 46. Maddesinde, istinaf kanun yolu incelemesi sonucunda bölge idare mahkemelerince esas hakkında karara bağlanan dava türlerinden Danıştay’da temyize tabi olanların tahdidi olarak sayılmak suretiyle düzenlendiği, bu maddede tahdidi olarak sayılan*

konuların birbirinden bağımsız olduğu, bu nedenle bir davanın bu maddede sayılan konulardan birine ilişkin olması durumunda temyiz incelemesine tabi olacağı anlaşılmakta olup maden mevzuatının uygulanmasına ilişkin dava konusu işlem hakkında verilen Bölge İdare Mahkemesi kararına karşı temyiz yolunun açık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

...

Bu durumda, maden mevzuatının uygulanmasına ilişkin işlemde doğan uyuşmazlıkta temyiz yolu açık olduğundan, davacının temyiz istemi hakkında esas incelemesi yapılarak karar verilmesi gerektiği görüşüyle, karara katılmıyoruz.”

### 3.1 (1) Bendingin İçeriği ve Amacı

6545 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde, 2577 sayılı Kanun’un 46. Maddesinde tahdidi olarak sayılan konular dışındaki davaların bölge idare mahkemelerinde istinaf incelemesi neticesinde kesinleşmesi öngörülerek Danıştay’ın temyizen karara bağladığı iş yükünün azaltılarak, “içtihat mahkemesi” rolünün güçlendirilmesinin amaçlandığı belirtilmiştir. Nitekim bu politika tercihi, bir yandan kanun yoluna başvuruda parasal sınır ve konu filtreleriyle temyiz alanını daraltırken, diğer yandan m.46/ (1) bendi gibi kamu yararı yüksek alanlarda (maden, orman, jeotermal ve doğal mineralli sular) parasal sınıra istisna getirerek Danıştay denetimini özellikle bu dosyalarda güvence altına alır; böylece hem Danıştay’ın içtihat üretme fonksiyonu korunur hem de doğal kaynaklara ilişkin davalarda yargısal denetim etkin kılınır.

İlgili bentte, “maden, taşocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli suya ilişkin davalarda, **başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi**, verilen kararların temyiz edilebileceği açıkça ifade edilmiştir. Bu hükmün temel özellikleri şunlardır:

- a. **Parasal sınır aranmaması:** Genel kuralda, uyuşmazlığın parasal değerinin belli bir miktarı aşmaması halinde temyiz yolu kapalıdır. Ancak (1) bendinde bu sınır bertaraf edilmiştir.
- b. **Lex specialis niteliği:** Bentte geçen “başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi” ifadesi, hükmün emredici ve öncelikli niteliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, farklı mevzuatta öngörülen kesinlik sınırları bu davalar bakımından uygulanamaz.
- c. **Kamu yararının korunması:** Maden, orman ve doğal kaynaklara ilişkin uyuşmazlıklar yalnızca bireysel çıkarları değil, geniş ölçüde kamu yararını da ilgilendirir. Bu nedenle yargısal denetimin son aşamada da sağlanması kanun koyucu tarafından zorunlu görülmüştür.

### 4. Sonuç

Neticeten, 2577 sayılı İYUK’un 46. maddesinin (1) bendi, maden, taşocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sulara ilişkin uyuşmazlıklarda temyiz hakkını mutlak surette güvence altına alan, lafzı açık ve amacı itibarıyla tartışmaya yer bırakmayan bir hükümdür. Kanun koyucu, bu düzenleme ile yalnızca bireysel çıkarları değil, kamu yararını doğrudan ilgilendiren çevre ve doğal kaynak davalarında Danıştay denetiminin sağlanmasını amaçlamış, bu nedenle parasal sınır istisnasını öngörmüştür. Dolayısıyla, Danıştay’ın bu kapsamdaki uyuşmazlıklarda temyiz başvurusunu parasal değer gerekçesiyle reddetmesi, yalnızca kanunun açık hükmüne değil, aynı zamanda anayasal güvencelere de aykırılık teşkil etmektedir. Uygulamada bu yanlışlığın sürdürülmesi hem hukuk güvenliği ilkesini zedeleyecek hem de Danıştay’ın içtihat mahkemesi olma fonksiyonunu işlevsiz bırakacaktır. Bu itibarla, maddenin (1) bendinde sayılan uyuşmazlıklarda parasal sınır gözetilmeksizin temyiz yolunun açık olduğu kabul edilmeli ve yargı mercilerince bu güvencenin istisnasız uygulanması sağlanmalıdır.